

Ders Notları 05

İç ve Dış Ahlak

Dersin Planı

- I. İç Ahlak
- II. Dış Ahlak

I. İç Ahlak—Argüman ile İlgili Bir Not

- Ruhun kısımlarının varlığı ile ilgili argüman ruhsal çatışmaya odaklanır. Bir başka deyişle, ruhun farklı kısımlarının çatıştığını gördüğümüzde onları ayırıştırabiliriz. Bu ruhsal çatışma olgusu Platon'un yaygın olduğunu düşündüğü bir şey ve etiğin merkezinde yer alan bir sorundur. İnsanlar çatışmalar tarafından güdüldükleri, farklı yönere çekildikleri zaman kötü eylemlerde bulunurlar.
- İyi olmak için, iç çatışmalar erdemlerin geliştirilmesiyle aşılmalıdır:
  1. Öz-disiplin
  2. Cesaret
  3. Olanaklı olduğu ölçüde bilgelik
  4. Tam anlamıyla ahlak

II. Dış Ahlak

A. Dış Ahlağın İki Varsayımı

- Ahlakın ne olduğunu öğrenmek için iyi bir topluma bakıyoruz.
- İyi toplumun üç meslek sınıfına sahip olduğunu da anımsayın: ticari, askeri ve yönetici sınıf.

B. Her Vatandaş Sınıfında Yeri Saptanmış Olan Sosyal İyiliğin Yönleri:

1. Bilgelik yönetici sınıfta (gardiyanlar) bulunur; iyi yönetmekten oluşur.
  2. Cesaret asker sınıfında bulunur ;doğru şeylerden korkmaktan oluşur.
  3. Öz-disiplin, ya da ölçülülük, haz ve acı tarafından yönlendirilen toplum kitlelerinde bulunur.
- Soru: Kitlelerin geliştirmesi etmesi gereken öz-disiplin nedir?
  - Yanıt: Kitleler yöneticilerine, doğal amirleri olarak tanıdıklarına itaat etmeyi öğrenirler.
  - Şunu sormaya değer: bu nasıl oluyor? İstenir bir şey mi?

C. Ahlak Bir Bütün Olarak Devlette Bulunur, Vatandaş Sınıflarından Herhangi

Birinde Değil

- Bir devlet ahlakı sınıflar arası bir ilişki üzerinden sergiler. Nedir o?
"Demek ki, bir devlet için yıkıcı olan bu üç sınıfın birbirinin işine karışması, görevlerini değiştirmesidir. Buna da haklı olarak en büyük suç diyebiliriz, değil mi?
-Tabii.
Devlete karşı işlenen en büyük suça eğrilik demez misin?
-Nasıl demem?
İşte eğriliğin ne olduğunu gördük, şimdi de tersini alalım. Her sınıf insanın kendi işlerinde kalıp yalnız kendi işleriyle uğraşması da doğrudur. Bir devleti doğru yapan da budur." (434c)^[1]
- Bir Devlette Ahlak herkes doğanın ona en uygun gördüğü işi yaptığında bulunur.

D. Tamamen Ahlaklı (ya da Adil Olan) Toplum

- Bu, tam olarak, vatandaşlarında Platon'un iyilik olarak tanımladığı ruhsal bütünlüğün gelişmesine yardımcı olan toplumdur:
  1. İştahların egemen olduğu sıradan insanlar şehvet, hırs ya da açgözlülük tarafından sürüklenmez.
  2. Canlılığın egemen olduğu kişiler cesaretle kıvama getirilir.
  3. Bilgeliğin egemen olduğu kişiler bilgelik kazanmaya çalışırlar ve onu herkesin yararına kullanırlar.DEMEK Kİ ideal devletin iyi vatandaşları tam da Platon'un iyi insanların sahip olması gerektiğini savunduğu niteliklere sahiptirler. Bu onun ahlak açıklamasını destekler.

D. Düşünün: Platon Neden İyi Bir Devletin Böyle Bir Şey Olduğunu Düşünmüştür?

- Bu devlette hiçbir sosyal devingenlik, hiçbir hırs bulunmadığına, bireysel inisiyatif az alan tanındığına ve sıkı bir denetim olduğuna dikkatinizi çekerim.
- Onun kendi toplumunu kuşatmış olan kötülükleri düşünün.

GELECEK SEFERE: Şüphesiz, devleti iyi kılma görevi en ağır şekilde yöneticilerin omuzlarında duruyor. Onlar işlerini yapmayı nasıl öğreniyorlar? Nasıl iyi oluyorlar?

---

^[1] Türkçe'ye çevirenler: Sabahattin Eyüboğlu-M. Ali Cimcöz, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1999.